EVOLUȚIA NUMERICĂ A POPULAȚIEI DIN REGIUNEA GEOGRAFICĂ CENTRALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

*Vitalie SOCHIRCĂ, Sergiu CATAN**
**Colegiul Tehnologic din Chişinău, ULIM*

Scopul lucrării. Scopul principal al lucrării constă în determinarea caracteristicilor şi tendinţelor dinamicii numerice a populaţiei din Regiunea Geografică Centrală (RGC) a R. Moldova, în contextul teoriei tranziţiei demografice.

Actualitatea şi importanţa studiului. Studierea populaţiei prezintă importanţă atât teoretică, cât şi practică, întrucât populaţia este o componentă dinamică şi necesită o analiză sistematică. Actualitatea studiului decurge din necesitatea cunoaşterii dinamicii populaţiei pentru elaborarea unor politici demografice, sociale şi economice efective.

Sursele de informare. Principalele surse de date statistice sunt: Anuarul Statistic al Republicii Moldova (2000-2011); Recensământul populaţiei din 2004 (Culegere statistică (în 4 volume) şi site-ul Biroului Naţional de Statistică (www.statistica.md), iar principalele **metode de cercetare:** statistică; grafo-analitică; cartografică**.**

Rezultate. Populaţia Republicii Moldova a trecut prin tranziţia demografică, având un model specific de desfăşurare a acesteia, cu trăsături similare ţărilor din Europa de Sud-Est, care se referă la modelul numit „sud-est-european", cu o tranziţie relativ lungă, ce durează între 70 şi 90 de ani. Întrucât nivelul de dezvoltare social-economică a ţărilor din Europa de Sud-Est era inferior celui din statele Europei de Vest şi de Nord, transformările demografice au început mai târziu, însă s-au desfăşurat mai rapid, fapt valabil şi pentru Republica Moldova. Studiile în domeniul tranziţiei demografice susţin că tranziţia nu se opreşte la un nou echilibru, ci trece într-o fază nouă – a cincea, numită „fază a declinului demografic", unde se înregistrează un bilanţ natural negativ. Această situaţie este specifică R. Moldova şi RGC, faza declinului începând în anii '90 [1].

Populaţia RGC este rezultatul evoluţiei social-economice în cadrul ţării noastre, marcate de numeroase perturbări [2]. Analizând evoluţia numerică a populaţiei RGC, constatăm aceleaşi tendinţe în cadrul regiunii ca şi în ansamblu pe ţară: de la recensământul din 1959 până la cel din 1989 numărul de locuitori a fost în creştere, după care s-a micşorat, ca urmare a soldului migratoriu negativ şi al bilanţului natural negativ. În acelaşi timp, ponderea populaţiei RGC în totalul populaţiei ţării a sporit continuu. O diminuare bruscă are loc în anul 2004 – cu 99,1 mii persoane mai puţin, comparativ cu anul 1989. Evoluţia numerică a populaţiei în această perioadă are valori

negative pentru toate unităţile administrative ale regiunii (cu excepţia raioanelor Ialoveni, Criuleni şi Dubăsari) (Tab.1).

Tabelul 1

Dinamica numerică a populaţiei RGC în perioada 1959-2004

	Populaţia la recensământul din:				
	1959	***1970***	***1979***	***1989***	***2004***
Republica Moldova	**2513483**	**3085080**	**3372051**	**3657665**	**3383332**
Anenii Noi	55269	65908	75986	83630	81710
Călăraşi	75030	92023	89401	85000	75075
Criuleni	56982	64954	68151	71351	72254
Dubăsari*	31281	31812	31141	31447	34015
Hânceşti	97934	120919	125451	126513	119762
Ialoveni	64111	76952	82861	90942	97704
Municipiul Chişinău	258910	415956	589140	770948	712218
Nisporeni	52060	61903	65134	67447	64924
Orhei	103809	126204	129406	131471	116271
Străşeni	72592	85376	88723	92086	88900
Teleneşti	61794	76349	74987	74417	70126
Ungheni	86741	104545	110264	117364	110545
Total RGC	**1016513**	**1322901**	**1530645**	**1742616**	**1643504**
Ponderea RGC în totalul pe ţară (%)	**40,4**	**42,9**	**45,4**	**47,6**	**48,6**

*datele pentru raionul Dubăsari includ doar localităţile care fac parte din raion actualmente.

Dinamica numerică a populaţiei RGC pe localităţi. În funcţie de dinamica numerică a populaţiei în perioada 1989-2004, am clasificat localităţile din fiecare raion în 3 categorii: a) cu creştere a populaţiei; b) cu populaţie stabilă (cu oscilaţii de +- 5%); c) cu descreştere a populaţiei. În ansamblu pe regiune predomină localităţile cu scădere a numărului de locuitori (42,32% din total), după care urmează localităţile cu staţionare (32,52%), iar localităţile cu creştere a populaţiei reprezintă doar 25,17% din total. La nivel de raioane în parte, constatăm că localităţile cu descreştere a numărului de locuitori predomină cel mai mult în Ungheni (70,27%), Străşeni (61,53%), Călăraşi (61,36%), Orhei (53,33%), Anenii Noi (42,24%). Raioane cu mai multe localităţi în creştere sunt Ialoveni (55,88%), Nisporeni (46,15%), Anenii Noi (28,88%) şi mun. Chişinău (54,28). Raioane unde există un număr mai mare de localităţi care au număr stabil al populaţiei sunt Criuleni (46,51%), Hânceşti (41,26%) şi Teleneşti (40,74%) (Tab.2).

Concluzii. Dinamica numerică a populaţiei RGC în perioada 1989-2013 se remarcă printr-o tendinţă generală de descreştere, cu unele excepţii,

datorată în special soldului migratoriu negativ; în profil teritorial, valorile bilanţului natural se diferenţiază, ceea ce demonstrează neuniformitatea proceselor demografice, datorită tranziţiei demografice mai timpurii din nordul şi estul ţării şi mai târzii în partea centrală şi cea sudică; evoluţia demografică pe parcursul ultimelor 5 decenii a marcat trecerea la *tipul modern (senil/raţional) de reproducere a populaţiei*.

Tabelul 2

Clasificarea localităţilor RGC după dinamica populaţiei în 1989-2004

Denumirea raionului, municipiului	Numărul total de localităţi		Numărul localităţilor cu creştere a populaţiei		Numărul localităţilor cu populaţie stabilă		Numărul localităţilor cu descreştere a populaţiei	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Mun. Chişinău	35	100	19	54,28	5	17,15	10	28,57
Anenii Noi	45	100	13	28,88	13	28,88	16	42,24
Călăraşi	44	100	5	11,36	12	27,28	27	61,36
Criuleni	43	100	15	34,88	20	46,51	8	18,60
Dubăsari	15	100	3	20,00	5	33,33	2	13,33
Hânceşti	63	100	13	20,63	26	41,26	23	36,50
Ialoveni	34	100	19	55,88	7	20,58	8	23,54
Nisporeni	39	100	18	46,15	13	33,33	7	17,94
Orhei	75	100	11	14,67	24	32,00	40	53,33
Străşeni	39	100	6	15,40	9	23,07	24	61,53
Teleneşti	54	100	12	22,22	22	40,74	20	37,04
Ungheni	74	100	7	9,45	15	20,28	52	70,27
TOTAL	**560**	**100**	**141**	**25,17**	**171**	**32,51**	**237**	**42,32**

Surse: [3, 4, 5, 6].

Notă: Mun. Chişinău – s. Dumbrava în 1989 nu exista; Anenii Noi – lipsesc datele s. Petrovca (Mereni) pentru 2004, Varniţa, Larga, Nicolaevca (Zolotievca) pentru 1989; Dubăsari – lipsesc datele pentru s. Mărcăuţi, s. Corjova, s. Măhala (Corjova), Holercani pentru 1989, s. Vasilievca, s. Roghi (Molovata Nouă) pentru 2004 ; Hânceşti – lipsesc datele s. Tălăieşti (Crasnoarmeiscoe) pentru 1989; Nisporeni – lipsesc datele s. Valea Nârnovei (Ciuteşti) pentru 1989.

Referinţe:

1. GROZAV, A., SOCHIRCĂ, V. Consideraţii privind tranziţia demografică în Republica Moldova. În *Studia Universitatis*. Seria „Ştiinţe reale şi ale naturii". 2011, nr. 6 (46), p. 71-76.
2. SOCHIRCĂ, V., MÂTCU, M. *Geografia umană a Republicii Moldova*. Chişinău: Arc, 2010. ISBN 9975-61-565-5.
3. ANUARUL STATISTIC AL REPUBLICII MOLDOVA. Biroul Naţional de Statistică. Chişinău: Statistica, 2000-2011.

4. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, nr. 764-XV din 27.12.2001, cu modificările introduse prin Legea nr. 41-XIX din 17.03.2011.
5. www.demografie.md [Accesat 14.01.2013]
6. www.statistica.md [Accesat 21.02.2013]